

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych

Uwagi końcowe Komitetu do spraw Praw Osób z Niepełnosprawnościami z 18 września 2018 roku dotyczące wstępnego sprawozdania Polski

Tekst łatwy do czytania i zrozumienia

Na zlecenie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Uwagi Komitetu ONZ w tekście łatwym do czytania i zrozumienia opracowały:
dr Monika Zima-Parjaszewska i Barbara Ewa Abramowska,
Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteluktualną,
rysunki: Elżbieta Grądział, konsultacja dostępności: Katarzyna Gołąb

Spis treści

Wstęp	3
Zadowolenie Komitetu ONZ	4
Uwagi Komitetu ONZ	4
Artykuły od 1 do 4 - uwagi i zalecenia	5
Artykuł 5 Równość i niedyskryminacja - uwagi i zalecenia	6
Artykuł 6 Kobiety z niepełnosprawnościami - uwagi i zalecenia	8
Artykuł 7 Dzieci z niepełnosprawnościami - uwagi i zalecenia	9
Artykuł 8 Podnoszenie świadomości - uwagi i zalecenia	10
Artykuł 9 Dostępność - uwagi i zalecenia	11
Artykuł 11 Sytuacje zagrożenia - uwagi i zalecenia	12
Artykuł 12 Równość wobec prawa - uwagi i zalecenia	13
Artykuł 13 Dostęp do wymiaru sprawiedliwości - uwagi i zalecenia	14
Artykuł 14 Wolność i bezpieczeństwo osobiste - uwagi i zalecenia	15
Artykuł 15 Wolność od tortur lub okrutnego, niehumanitarnego traktowania - uwagi i zalecenia	16
Artykuł 16 wolność od przemocy, wykorzystywania i nadużyć - uwagi i zalecenia	17
Artykuł 17 Ochrona integralności osobistej - uwagi i zalecenia	18
Artykuł 19 Samodzielne życie i włączenie w społeczność - uwagi i zalecenia	19
Artykuł 20 Mobilność - uwagi i zalecenia	20
Artykuł 21 Wolność wypowiedzenia się, dostęp do informacji - uwagi i zalecenia	21
Artykuł 23 Poszanowanie domu i rodziny - uwagi i zalecenia	22
Artykuł 24 Edukacja - uwagi i zalecenia	23
Artykuł 25 Zdrowie - uwagi i zalecenia	24
Artykuł 26 Rehabilitacja - uwagi i zalecenia	26
Artykuł 27 Praca i zatrudnienie - uwagi i zalecenia	27
Artykuł 28 Odpowiednie warunki życia i ochrona socjalna - uwagi i zalecenia	28
Artykuł 29 Udział w życiu politycznym i publicznym - uwagi i zalecenia	30
Artykuł 31 Statystyka i gromadzenie danych - uwagi i zalecenia	31
Artykuł 33 Wdrażanie i monitorowanie na szczeblu krajowym - uwagi i zalecenia	32
Zalecenie rozpowszechniania uwag Komitetu	33
Kiedy Polska ma opracować następne sprawozdanie?	33

Wstęp

Organizacja Narodów Zjednoczonych (w skrócie ONZ) napisała Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych. W ONZ są prawie wszystkie państwa świata. Konwencja to umowa międzynarodowa. Podpisało ją wiele państw w ONZ.

Konwencja mówi o tym że wszyscy mają równe prawa. Takie same prawa mają osoby z niepełnosprawnościami i bez niepełnosprawności. Konwencja mówi co państwa mają zrobić, żeby osoby z niepełnosprawnościami mogły korzystać z tych praw.

Państwa muszą informować ONZ o tym co robią dla osób z niepełnosprawnościami. Sprawdza to Komitet do spraw Praw Osób z Niepełnosprawnościami. Polska wysłała do ONZ sprawozdanie. Komitet napisał uwagi do sprawozdania.

Zadowolenie Komitetu ONZ

Polska zmienia niektóre przepisy prawa żeby były zgodne z Konwencją. Na przykład:

- napisała Program Dostępność Plus
- zmieniła prawo wyborcze żeby więcej osób z niepełnosprawnościami mogło głosować
- zmieniła prawo o szkołach wyższych.
I lepiej wspiera studentów z niepełnosprawnościami.

Uwagi Komitetu ONZ

W Konwencji wszystkie prawa są zapisane w artykułach.

Komitet napisał swoje uwagi dla Polski do każdego artykułu Konwencji.

W artykułach od 1 do 4 Konwencji:

- ONZ wyjaśnia po co napisała Konwencję
- tłumaczy co oznaczają ważne określenia
- opisuje ogólne zasady i obowiązki państw.

Artykuły od 1 do 4 – uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- nie ma strategii dla całego państwa jak stosować prawa Konwencji. Strategia to plan szczegółowych działań na wiele lat.
- osobę z niepełnosprawnością najczęściej traktuje się jak klienta pomocy społecznej. A nie jak obywatela ze swoimi prawami.
- jest wiele systemów orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia mają trudne zapisy i obraźliwe określenia. Na przykład niezdolny, zależny, upośledzony umysłowo.
- wielu urzędników i specjalistów nie zna Konwencji. Nie wie co państwo powinno robić dla osób z niepełnosprawnościami.
- władze państwa rzadko zapraszają do wspólnej pracy organizacje osób z niepełnosprawnościami. A osoby z niepełnosprawnościami wiedzą najlepiej co jest im potrzebne.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała strategię dla całego państwa i dla województw, powiatów, gmin. Do opracowania ma zaprosić osoby z różnych organizacji,
- lepiej traktowała osoby z niepełnosprawnościami. Ma je traktować tak jak wszystkich ludzi w Polsce,
- miała jeden system orzekania o niepełnosprawności,
- pisała lepiej o osobach z niepełnosprawnościami w przepisach prawa i dokumentach.

Komitet ONZ chce też żeby Polska:

- zapraszała przedstawicieli różnych organizacji osób z niepełnosprawnościami do prac nad nowymi przepisami prawa i nad planami działania,
- szkoliła różnych specjalistów pracujących z osobami z niepełnosprawnościami z praw zapisanych w Konwencji.
Szkoliła też sędziów, policjantów, lekarzy, pielęgniarki, nauczycieli.
- zastanowiła się nad wprowadzeniem nowego prawa zgodnego z Konwencją.
Na przykład o zlikwidowaniu ubezwłasnowolnienia. I o zawieraniu małżeństw przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną.

Artykuł 5 Równość i niedyskryminacja - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- brakuje przepisów o racjonalnych usprawnieniach.
Racjonalne usprawnienie to prawo do wsparcia każdej osoby z niepełnosprawnością we wszystkich sprawach w życiu. W Polsce są racjonalne usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami w pracy.
- brakuje przepisu że odmowa racjonalnego usprawnienia to jest dyskryminacja,
- brakuje informacji o równości dla osób z niepełnosprawnościami.
A urzędnicy często nie rozumieją co to jest prawo do równego traktowania.

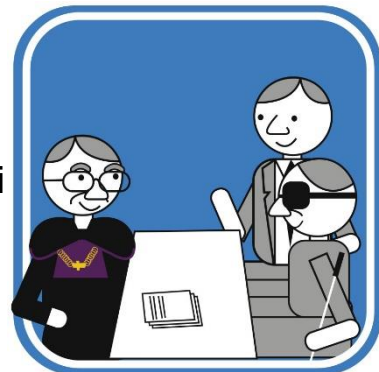

Komitetowi ONZ nie podoba się też, że w Polsce:

- brakuje przepisów o ochronie przed dyskryminacją osób z niepełnosprawnościami. Nie ma w przepisach dyskryminacji wielokrotnej i krzyżowej. Te dyskryminacje są wtedy, kiedy osoba jest dyskryminowana z wielu powodów. Na przykład z powodu niepełnosprawności i dlatego że jest osobą starszą lub transpłciową. Osoba transpłciowa może wyglądać jak kobieta, ale czuje się mężczyzną. I chce nim być.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała w przepisach prawa co to jest racjonalne usprawienie i dyskryminacja wielokrotna i krzyżowa,
- napisała w przepisach prawa jak chronić osoby z niepełnosprawnościami przed dyskryminacją,
- szkoliła na temat równości urzędników i osoby z niepełnosprawnościami,
- pomagała osobom z niepełnosprawnościami w sprawach sądowych o dyskryminację. Na przykład informowała o bezpłatnym poradnictwie prawnym.

Artykuł 6 Kobiety z niepełnosprawnościami - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- brakuje ochrony przed przemocą wobec kobiet i dziewczynek z niepełnosprawnościami,
- kobiety z niepełnosprawnościami mają problemy w ochronie zdrowia prokreacyjnego i zdrowia seksualnego. Zdrowie prokreacyjne kobiety jest związane z zająciem w ciąży, ciążą i porodem,
- brakuje informacji o kobietach z niepełnosprawnościami doświadczających przemocy.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała strategię o ochronie kobiet i dziewczynek z niepełnosprawnościami przed przemocą,
- napisała w przepisach prawa o zakazie przemocy. Nie tylko w domu ale także w placówkach, domach pomocy społecznej,
- dbała o zdrowie seksualne i prokreacyjne kobiet i dziewczynek z niepełnosprawnościami,
- zbierała informacje o sytuacji kobiet i dziewczynek z niepełnosprawnościami,
- konsultowała z kobietami i dziewczynkami z niepełnosprawnościami różne działania. Konsultowanie to pytanie o zdanie, o poglądy, słuchanie opinii.

Artykuł 7 Dzieci z niepełnosprawnościami - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- dzieci z niepełnosprawnościami mieszkają w domach pomocy społecznej razem z dorosłymi,
- urzędnicy nie słuchają dzieci z niepełnosprawnościami,
- brakuje informacji o sytuacji dzieci z niepełnosprawnościami.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- zamieniła domy pomocy społecznej na rodziny zastępcze.
To się nazywa deinstytucjonalizacja opieki nad dzieckiem,
- napisała w przepisach prawa o obowiązku słuchania zdania dziecka. To jest podmiotowe traktowanie,
- zbierała informacje o sytuacji dzieci z niepełnosprawnościami.

Artykuł 8 Podnoszenie świadomości - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- ludzie źle myślą i mówią o osobach z niepełnosprawnościami. Na przykład niektórzy myślą, że osoby z niepełnosprawnościami są gorsze od innych. Że mniej potrafią,
- przepisy prawa utrudniają osobom z niepełnosprawnościami korzystanie ze wszystkich swoich praw,
- mało mówi się o prawach osób z niepełnosprawnościami. Mało osób zna prawa osób z niepełnosprawnościami.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- pokazywała wszystkim ludziom jak wspierać osoby z niepełnosprawnościami, żeby mogły korzystać ze swoich praw. Na przykład żeby telewizja, radio, lekarze, nauczyciele i rodzice tych osób mówili do osób z niepełnosprawnościami z szacunkiem. Z szacunkiem mówili też o osobach z niepełnosprawnościami.
- razem z organizacjami osób z niepełnosprawnościami robiła kampanie społeczne, różne programy i szkolenia o prawach osób z niepełnosprawnych. Kampania społeczna to na przykład plakaty, ulotki i krótkie filmy na ważny temat,
- dała pieniądze na szkolenia i inne programy na temat osób z niepełnosprawnościami i ich praw.

Artykuł 9 Dostępność - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- jest mało budynków i usług publicznych dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami. Na przykład brakuje dostępnych autobusów i tramwajów, informacji w tekście łatwym do czytania i zrozumienia. Najbardziej w małych miastach i na wsiach.
- brakuje dobrych przepisów prawa o projektowaniu uniwersalnym. Na przykład jak budować budynki i ulice. Jak przygotować usługi dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Jak tworzyć dostępne strony internetowe.

Projektowanie uniwersalne to projektowanie dla wszystkich ludzi.

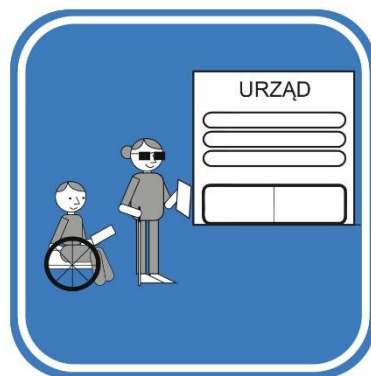
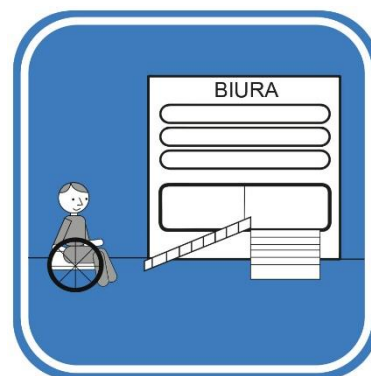
Też dla osób z niepełnosprawnościami. Wtedy osoby

z niepełnosprawnościami mogą załatwiać swoje sprawy w urzędach, szpitalach.

- nie uczy się studentów o projektowaniu uniwersalnym.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

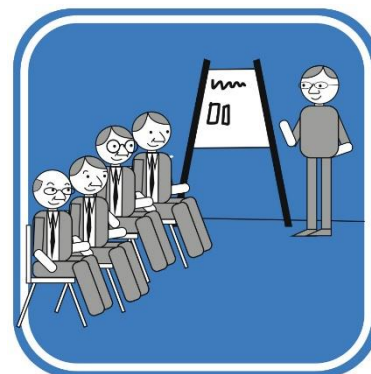
- miała jak najwięcej budynków i usług dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Usługi załatwia się na przykład w banku, na poczcie, u fryzjera. Porada lekarza to też usługa,
- poprawiła przepisy o projektowaniu uniwersalnym,
- razem z przedstawicielami organizacji osób z niepełnosprawnościami sprawdzała czy miejsca publiczne są dostosowane do ich potrzeb.

Komitet ONZ chce też, żeby Polska:

- szkoliła urzędników zajmujących się dostępnością budynków i usług dla osób z niepełnosprawnościami,
- uczyła studentów o projektowaniu uniwersalnym. Jak budować dostępne ulice, budynki, planować usługi, strony internetowe.

Artykuł 11 Sytuacje zagrożenia - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- jest za mało rozwiązań jak pomagać osobom z niepełnosprawnościami w sytuacjach zagrożenia życia.
Na przykład w wielu budynkach droga ewakuacji jest niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Ewakuacja to szybkie wyjście wszystkich osób z budynku.
Na przykład w czasie pożaru.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała dokumenty z informacjami jak pomagać osobom z różnymi niepełnosprawnościami kiedy jest zagrożenie życia.
Na przykład co mają robić osoby niewidome, żeby bezpiecznie wyjść z budynku w czasie pożaru.
- zaprosiła do pisania tych dokumentów ludzi z organizacji osób z niepełnosprawnościami.

Artykuł 12 Równość wobec prawa - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- zabiera się osobom z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną zdolność do czynności prawnych. To się nazywa ubezwłasnowolnienie. Zdolność do czynności prawnych to podejmowanie prawnych decyzji. Na przykład podpisanie umowy. Polska napisała w 2012 roku oświadczenie do ONZ, że będzie stosowała ubezwłasnowolnienie.
- osoby ubezwłasnowolnione same nie mogą o sobie decydować. Decydują za nich opiekunowie,
- jest coraz więcej osób ubezwłasnowolnionych.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- usunęła oświadczenie do artykułu 12 Konwencji. Komitet napisał że wzywa Polskę do tego,
- zmieniła prawo o ubezwłasnowolnieniu. Ubezwłasnowolnienie trzeba zlikwidować,
- napisała przepisy prawa o tym jak osoby ubezwłasnowolnione mogą odzyskać zdolność do czynności prawnych,
- napisała przepisy prawa o wspieranym podejmowaniu decyzji. Wspierane podejmowanie decyzji to pomaganie w różnych decyzjach. Na przykład osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

Artykuł 13 Dostęp do wymiaru sprawiedliwości - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

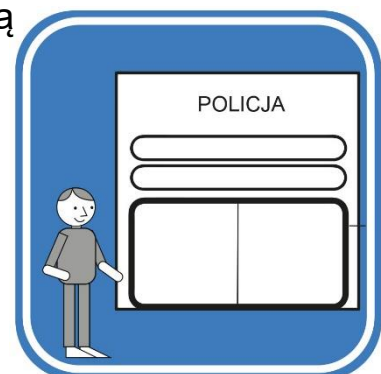
- osoby ubezwłasnowolnione nie mogą brać udziału w różnych sprawach w sądzie. To są postępowania sądowe.
- osoby z niepełnosprawnościami mają problemy w załatwianiu spraw w sądzie, na policji, w prokuraturze. To są bariery w dostępie do wymiaru sprawiedliwości.

Na przykład:

- w sądach, na policji, w prokuraturze nie ma dokumentów w alfabecie brajla i w tekście łatwym do czytania i rozumienia.
- w sądach, na policji, w prokuraturze są niedostępne budynki. Czyli osoba na wózku nie może do nich wejść.
- sędziowie, policjanci, prokuratorzy mało wiedzą o osobach z niepełnosprawnościami,
- osoby z niepełnosprawnościami mają problemy żeby zostać sędzią, adwokatem, prokuratorem.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- pozwoliła każdej osobie z niepełnosprawnością załatwić sprawę w sądzie, w prokuraturze, na policji. Osobie ubezwłasnowolnionej też,
- pomagała każdej osobie z niepełnosprawnością załatwić swoją sprawę w sądzie, na policji, w prokuraturze,
- używała w sprawach sądowych alfabetu brajla, języka migowego i tekstu łatwego do czytania.

Komitety ONZ chce też, żeby Polska:

- szkoliła sędziów, policjantów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych o prawach osób z niepełnosprawnościami,
- napisała przepisy prawa o zgłaszaniu przemocy i mowy nienawiści.
Mowa nienawiści to obrażanie innych, wyśmiewanie.
Prawo musi chronić każdą osobę z niepełnosprawnością
- pomagała osobom z niepełnosprawnościami które chcą być sędzią, prokuratorem, adwokatem.

Artykuł 14 Wolność i bezpieczeństwo osobiste - uwagi i zalecenia

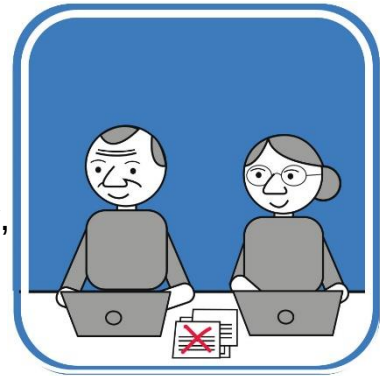
Komitety ONZ nie podoba się że w Polsce:

- czasami leczy się psychicznie osoby z niepełnosprawnościami bez ich zgody. To jest leczenie przymusowe zapisane w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego,
- czasami osoby z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną muszą mieszkać w domach pomocy społecznej. Tylko dlatego że mają niepełnosprawność. Osoby z niepełnosprawnościami nie mogą z nich wychodzić kiedy chcą. To jest ograniczenie wolności osobistej,
- brakuje pomocy dla osób z niepełnosprawnościami w więzieniach,
- nie sprawdza się jak żyją osoby z niepełnosprawnościami w szpitalach psychiatrycznych i w domach pomocy społecznej.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- usunęła przepisy o przymusowym leczeniu osób z niepełnosprawnościami,
- usunęła przepisy o umieszczaniu osób w domach pomocy społecznej bez ich zgody,
- szanowała wolność osobistą wszystkich osób z niepełnosprawnościami,
- pomagała osobom z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną w rehabilitacji tam gdzie mieszkają,
- dbała o zdrowie osób z niepełnosprawnościami w więzieniach,
- zbierała informacje o sytuacji osób z niepełnosprawnościami w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej.

Artykuł 15

Wolność od tortur lub okrutnego, niehumanitarnego traktowania - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- brakuje informacji o osobach z niepełnosprawnościami w miejscach zatrzymań. Na przykład na komisariatach policji, w izbach wytrzeźwień,
- brakuje racjonalnych usprawnień i rehabilitacji w miejscach zatrzymań,
- pracownicy w miejscach zatrzymań często nie znają się na niepełnosprawności,
- osoby z niepełnosprawnościami są źle traktowane w miejscach zatrzymań. Na przykład dostają leki bez ich zgody.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- zbierała informacje o osobach z niepełnosprawnościami w miejscach zatrzymań. I o tym czego potrzebują,
- napisała przepisy prawa o racjonalnych usprawnieniach w miejscach zatrzymań,
- dała pieniądze na terapię i rehabilitację osób z niepełnosprawnościami w miejscach zatrzymań,
- zabroniła złego traktowania osób z niepełnosprawnościami.

Artykuł 16 Wolność od przemocy, wykorzystywania i nadużyć - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- osoby z niepełnosprawnościami doświadczają przemocy w domach pomocy społecznej i w szpitalach psychiatrycznych. Najbardziej kobiety z niepełnosprawnością intelektualną,
- nie zgłasza się na policję krzywdzenia osób z niepełnosprawnościami,
- brakuje ochrony osób z niepełnosprawnościami przed przemocą,
- brakuje informacji ile osób z niepełnosprawnościami jest krzywdzonych.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- chroniła osoby z niepełnosprawnościami przed przemocą. W domu, w placówkach, w szpitalach i domach pomocy społecznej,
- napisała zasady jak zgłaszać przemoc wobec osób z niepełnosprawnościami,
- zbierała informacje jakiej przemocy doświadczają osoby z niepełnosprawnościami,
- pomagała osobom z niepełnosprawnościami, najbardziej kobietom. Na przykład żeby miały pomoc psychologa. I żeby mogły gdzieś zadzwonić jak doświadczyły przemocy.

Artykuł 17 Ochrona integralności osobistej - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- narusza się integralność osobistą osób z niepełnosprawnościami. Integralność osobista to decydowanie o swoim ciele.
- kobiety i dziewczynki z niepełnosprawnościami mają czasem sterylizację bez swojej zgody. Po sterylizacji nie można już być w ciąży.
- czasem leczy się gejów i lesbijki terapią konwersyjną. Terapia konwersyjna to leczenie z homoseksualizmu. A homoseksualizm nie jest chorobą. Nie można z niego wyleczyć.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- pomagała kobietom i dziewczynkom z niepełnosprawnościami w decyzjach o ciąży lub sterylizacji,
- zakazała terapii konwersyjnej.
Geje i lesbijski z niepełnosprawnościami potrzebują pomocy a nie leczenia.

Artykuł 19 Niezależne życie i włączenie w społeczność - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- brakuje planu deinstytucjonalizacji. Czasami osoby z niepełnosprawnościami muszą żyć w domach pomocy społecznej. Nie mają niezależnego życia,
- osoby z niepełnosprawnościami nie mają wsparcia w społeczności lokalnej. Społeczność lokalna to miejsce zamieszkania, sąsiedzi, sklepy, szkoły, osiedla,
- są mieszkania chronione a nie wspomagane. W mieszkaniu chronionym osoba z niepełnosprawnością nie może robić tego co chce. W mieszkaniu wspomagany jest niezależne życie,
- brakuje przepisów o asystentach osobistych,
- źle wydaje się pieniądze z Unii Europejskiej. Buduje się nowe domy pomocy społecznej, zamiast dać pieniądze na deinstytucjonalizację,
- jest złe tłumaczenie w Konwencji słowa community (czytaj komiunity). Powinno być społeczność a jest społeczeństwo.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała plan deinstytucjonalizacji i napisała kiedy i co będzie robić,
- napisała przepisy prawa o asystencji i niezależnym życiu,
- dała pieniądze na asystentów osobistych,
- wydawała dobrze pieniądze na deinstytucjonalizację i niezależne życie osób z niepełnosprawnościami,
- zmieniła tłumaczenie słowa community w Konwencji.

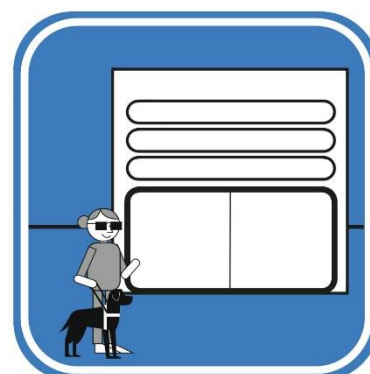
Artykuł 20 Mobilność - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- niektóre osoby z niepełnosprawnościami nie mogą zrobić prawa jazdy. Na przykład osoby głuche nie mają na egzaminie tłumacza języka migowego,
- nie pomaga się osobom z niepełnosprawnościami kupić dostosowany samochód,
- osoby niewidome z psami przewodnikami mają problemy z wejściem do różnych urzędów i instytucji.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- wspierała osoby z niepełnosprawnościami w czasie egzaminu na prawo jazdy,
- pomagała przy zakupie dostosowanego samochodu lub innego pojazdu,
- napisała nowe przepisy prawa o osobach niewidomych i psie przewodniku. Żeby osoby niewidome z psem mogły załatwiać wszystkie sprawy w urzędach, jeździć autobusem, tramwajem. I korzystać z wszystkich usług.

Artykuł 21 Wolność wypowiedzania się, dostęp do informacji - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- brakuje informacji w alfabecie brajla dla osób niewidomych
- brakuje w urzędach sposobów porozumiewania się z osobami niemówiącymi, na przykład w formach obrazkowych,
- brakuje informacji w tekście łatwym do czytania i zrozumienia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- osoby z niepełnosprawnościami mogą załatwić bardzo mało spraw przez Internet,
- osoby głuche nie mogą wszędzie skorzystać z pomocy tłumacza języka migowego. Na przykład w poradniach i szpitalach,
- mało filmów i programów telewizyjnych jest tłumaczonych na język migowy. Mało programów ma napisy i audiodeskrypcję.

Audiodeskrypcja to opowiadanie osobom niewidomym co pokazuje się na filmie lub w programie.

Komitet ONZ chce żeby w Polsce:

- coraz więcej urzędów i instytucji używało alfabetu brajla, obrazków do porozumiewania się, tekstu łatwego do czytania i zrozumienia,
- wszystkie urzędy i instytucje ważne dla osób z niepełnosprawnościami miały dostępne strony internetowe.
Na przykład żeby mogły je czytać osoby niewidome przez program w komputerze,
- osoby głuche mogły bezpłatnie korzystać z pomocy tłumacza języka migowego.
Zawsze kiedy tego potrzebują,
- wszystkie programy w telewizji były tłumaczone na język migowy, miały napisy i audiodeskrypcję.

Artykuł 23 Poszanowanie domu i rodziny - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- jest zastrzeżenie do artykułu 23 Konwencji. W zastrzeżeniu Polska napisała że ważniejsze jest polskie prawo. A nie artykuł 23 Konwencji. W Polsce sąd musi wydawać zgodę na małżeństwo osób z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną,
- czasem odbiera się dzieci rodzicom z niepełnosprawnościami,
- nie mogą zawrzeć małżeństwa osoby ubezwłasnowolnione z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną.
Czasami osoby z porażeniem mózgowym też mają problemy z zawarciem małżeństwa,
- osoby głuche nie mogą adoptować dzieci. Adopcja jest wtedy gdy ktoś wychowuje dziecko innych rodziców. W sądzie oświadcza że chce wychowywać to dziecko jak swoje. I sąd się na to zgadza.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- usunęła zastrzeżenie do artykułu 23 Konwencji,
- zmieniła przepisy prawa o zawieraniu małżeństwa i zakładaniu rodziny przez osoby z różnymi niepełnosprawnościami,
- pomagała rodzinom wychowywać dzieci z niepełnosprawnościami,
- pomagała w życiu rodzinnym osobom z niepełnosprawnościami.

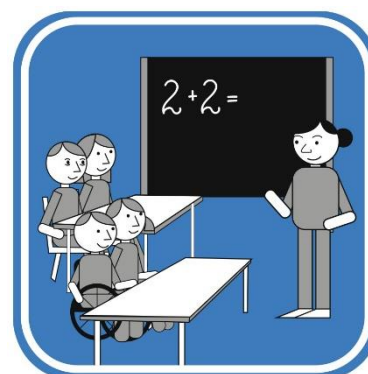
Artykuł 24 Edukacja - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- myli się edukację włączającą z edukacją integracyjną. Konwencja mówi o edukacji włączającej. To edukacja dla wszystkich dzieci,
- brakuje dobrych przepisów o edukacji włączającej,
- dzieci z niepełnosprawnościami uczą się w szkołach specjalnych. A nie w szkołach dla wszystkich dzieci,
- ludzie mało wiedzą o edukacji włączającej. Na przykład dyrektorzy szkół, nauczyciele i rodzice dzieci bez niepełnosprawności,
- nauczyciele nie są przygotowani do edukacji włączającej.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała przepisy o racjonalnych usprawnieniach dla dzieci z niepełnosprawnościami w szkole,
- dużo mówiła o edukacji włączającej. Szczególnie o edukacji dzieci z niepełnosprawnościami w stopniu umiarkowanym i znacznym,
- szkoliła nauczycieli o edukacji włączającej,
- tłumaczyła rodzicom innych dzieci że edukacja włączająca jest dobra dla wszystkich.

Artykuł 25 Zdrowie - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- jest zastrzeżenie do artykułu 25 Konwencji. W zastrzeżeniu Polska napisała że aborcja może być tylko na podstawie polskiej ustawy. Aborcja to przerwanie ciąży. Po aborcji kobieta już nie jest w ciąży.
- opieka zdrowotna nie jest dostępna dla wszystkich osób z niepełnosprawnościami. Na przykład u lekarza nie ma tłumaczenia na język migowy dla osób głuchych. Opieka zdrowotna to szpitale, przychodnie, lekarze, leczenie,
- brakuje informacji o przychodniach i szpitalach dostępnych dla kobiet niewidomych, z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną,
- brakuje gabinetów ginekologicznych przystosowanych dla kobiet z niepełnosprawnościami,
- brakuje dobrych produktów medycznych dla osób z niepełnosprawnościami. Produkt medyczny to na przykład wózek, proteza ręki lub nogi,
- lekarze i pielęgniarki mało wiedzą o kobietach z niepełnosprawnościami,
- brakuje informacji o ochronie zdrowia seksualnego i prokreacyjnego.
- w Narodowym programie ochronie zdrowia psychicznego brakuje pomocy dla osób z niepełnosprawnością psychiczną.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- usunęła zastrzeżenie do artykułu 25 Konwencji,
- miała opiekę zdrowotną dostępną dla wszystkich kobiet i dziewczynek z niepełnosprawnościami,
- informowała kobiety i dziewczynki z niepełnosprawnościami o ochronie zdrowia seksualnego i prokreacyjnego,
- dbała o zdrowie wszystkich osób z niepełnosprawnościami,
- miała niedrogie produkty medyczne dla osób z niepełnosprawnościami,
- szkoliła lekarzy i pielęgniarki o prawach osób z niepełnosprawnościami,
- szanowała zdanie kobiet z niepełnosprawnościami. To kobiety powinny decydować czy chcą mieć dzieci czy nie.

Artykuł 26 Rehabilitacja - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- jest mało rehabilitacji dla osób z niepełnosprawnościami.
Najmniej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną.
Rehabilitacja to ćwiczenia, różne zajęcia, terapia dla osób z niepełnosprawnościami. Dzięki rehabilitacji czują się lepiej,
- trzeba płacić za rehabilitację,
- rehabilitacja lecznicza jest często tylko w projektach. Na przykład fizjoterapia,
- nie sprawdza się kto i jak robi rehabilitację dla osób z niepełnosprawnościami,
- w Konwencji nie pisze się o prawie do habilitacji. Habilitacja to nauka nowych rzeczy, zajęcia, ćwiczenia przez całe życie.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- zmieniła przepisy o płaceniu za rehabilitację,
- miała dużo programów rehabilitacji dla osób z niepełnosprawnościami.
Najwięcej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną,
- sprawdzała jak wygląda rehabilitacja osób z niepełnosprawnościami,
- napisała dobry tytuł artykułu 26 Konwencji:
Habilitacja i rehabilitacja.

Artykuł 27 Praca i zatrudnienie - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- kobiety z niepełnosprawnościami mają problemy ze znalezieniem pracy na otwartym rynku pracy. I mniej zarabiają. Otwarty rynek pracy to firmy, zakłady pracy dla wszystkich,
- więcej się mówi o zakładach pracy chronionej, a nie o otwartym rynku pracy. Zakłady pracy chronionej są tylko dla osób z niepełnosprawnościami,
- mało osób z niepełnosprawnościami pracuje na otwartym rynku pracy. W Polsce jest prawo że w każdym zakładzie pracy powinny pracować osoby z niepełnosprawnościami,
- jest bardzo mało ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami,
- jest bardzo mało programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami. Najmniej jest dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Aktywizacja zawodowa to nauka pracy i pomoc w znalezieniu pracy.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała przepisy prawa o pracy osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy,
- więcej mówiła o pracy kobiet z niepełnosprawnościami. Szczególnie na wsi,
- pomagała pracodawcom którzy zatrudniają osoby z niepełnosprawnościami. Pracodawcy muszą stosować racjonalne usprawnienia.

Komitety ONZ chce też żeby Polska:

- działała zgodnie z prawem. Osoby z niepełnosprawnościami powinny pracować w każdym zakładzie pracy i w urzędzie,
- dawała osobom z niepełnosprawnościami więcej aktywizacji zawodowej.

Artykuł 28 Odpowiednie warunki życia i ochrona socjalna - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- jest duże ubóstwo osób z niepełnosprawnościami.
Ubóstwo jest kiedy człowiek ma za mało pieniędzy na życie,
- jest wiele świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami, jeśli nie pracują. Świadczenia dla osób z niepełnosprawnościami to na przykład renta socjalna. Czyli pieniądze. Osoby z niepełnosprawnościami muszą się zdecydować czy chcą pomocy i renty. Czy chcą iść do pracy. Ale wtedy nie dostają pieniędzy od państwa,
- nie sprawdza się jak żyją osoby z niepełnosprawnościami.
Nie wiadomo czy państwo dobrze im pomaga,
- brakuje mieszkań dla osób z niepełnosprawnościami.

Komitety ONZ chce żeby Polska:

- więcej mówiła o prawach osób z niepełnosprawnościami,
- wymyśliła jak pomagać w ubóstwie osobom z niepełnosprawnościami,
- nie zabierała renty osobom pracującym,
- zbierała informacje o ubóstwie osób z niepełnosprawnościami,
- dała więcej mieszkań dla osób z niepełnosprawnościami,
- dobrze przetłumaczyła słowa Konwencji o programach public housing (czytaj public housing). Powinno być publiczne programy mieszkaniowe.

Artykuł 29 Udział w życiu politycznym i publicznym - uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- w Konstytucji jest artykuł 62. W tym artykule jest napisane że osoba ubezwłasnowolniona nie może głosować w wyborach,
- osoby ubezwłasnowolnione nie mogą założyć stowarzyszenia i organizować zgromadzeń publicznych. Zgromadzenie publiczne to dużo ludzi w jakimś miejscu. Na przykład marsz, protest na ulicach.
Prawo do głosowania, zakładania stowarzyszeń i zgromadzeń publicznych to prawa polityczne,
- zmieniło się prawo i osoby z niepełnosprawnościami mają problemy z głosowaniem korespondencyjnym,
- niektóre lokale wyborcze nie są przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami. Na przykład nie może do nich wjechać osoba na wózku,
- w lokalach wyborczych brakuje tłumaczy języka migowego dla osób głuchych.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- usunęła przepisy które zabierają osobom z niepełnosprawnościami prawo do głosowania,
- usunęła przepisy które zabierają osobom z niepełnosprawnościami prawa polityczne,
- miała dostępne lokale wyborcze dla wszystkich osób z niepełnosprawnościami.

Artykuł 31 Statystyka i gromadzenie danych – uwagi i zalecenia

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- nie zbiera się informacji o osobach z niepełnosprawnościami.
Wtedy nie wiadomo:
 - ile jest osób z niepełnosprawnościami we wsiach, miastach, powiatach, województwach i w całej Polsce,
 - jakie mają niepełnosprawności,
 - jak należy wspierać osoby. To znaczy co jest im potrzebne. Czy odpowiedni sprzęt, rehabilitacja, czy pomoc innej osoby,
 - czy stosuje się do osób z niepełnosprawnościami wszystkie prawa napisane w Konwencji.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- napisała przepisy jak zbierać informacje o osobach z niepełnosprawnościami,
- systematycznie zbierała informacje o osobach z niepełnosprawnościami. Systematycznie oznacza co jakiś czas. Na przykład co miesiąc. Albo zawsze na koniec roku,
- współpracowała przy zbieraniu informacji z organizacjami, które zajmują się osobami z niepełnosprawnościami,
- przekazywała zebrane informacje do władz gmin, miast, powiatów, województw,
- przekazywała te informacje do organizacji osób z niepełnosprawnościami i do wszystkich zainteresowanych.

Artykuł 33 Wdrażanie i monitorowanie na szczeblu krajowym - uwagi i zalecenia

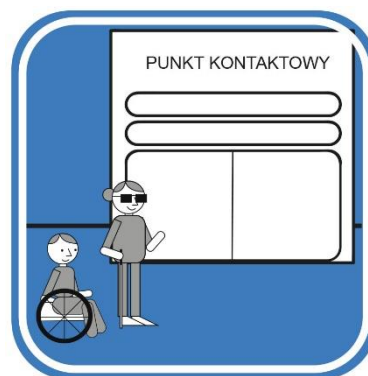
Wszyscy muszą stosować Konwencję. W każdym państwie pilnuje tego punkt kontaktowy. W Polsce punktem kontaktowym jest Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. To znaczy że ministerstwo jest najważniejsze w sprawach Konwencji.

Komitetowi ONZ nie podoba się że w Polsce:

- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest punktem kontaktowym. Ministerstwo zajmuje się rehabilitacją i pomocą społeczną dla osób z niepełnosprawnościami. A punkt kontaktowy musi zajmować się wszystkimi prawami osób z niepełnosprawnościami.
- Rzecznik Praw Obywatelskich dostaje od państwa za mało pieniędzy. A doszły mu nowe zadania. Ma sprawdzać czy Polska stosuje Konwencję wobec wszystkich osób z niepełnosprawnościami,
- władze za mało współpracują z organizacjami osób z niepełnosprawnościami przy sprawdzaniu jak stosuje się Konwencję.

Komitet ONZ chce żeby Polska:

- miała inny punkt kontaktowy do pilnowania Konwencji. We wszystkich sprawach a nie tylko w rehabilitacji i pomocy społecznej,
- dawała odpowiednie pieniądze Rzecznikowi Praw Obywatelskich na sprawdzanie czy Polska dobrze stosuje Konwencję,
- współpracowała z organizacjami osób z niepełnosprawnościami. Żeby razem mogli pilnować stosowania Konwencji. I żeby organizacje dostały na tę pracę pieniądze.

Zalecenie rozpowszechniania uwag Komitetu

Komitet do spraw Praw Osób z Niepełnosprawnościami ONZ chce żeby Polska wykonała zalecenia spisane w tym dokumencie.

Bardzo ważne są zalecenia o sytuacji kobiet z niepełnosprawnościami i o niezależnym życiu osób z niepełnosprawnościami.

Komitet ONZ chce żeby przekazać wszystkie swoje uwagi i zalecenia:

- posłom i senatorom,
- ministrom i pracownikom ministerstw,
- władzom i urzędnikom województw, powiatów, gmin,
- nauczycielom, prawnikom, lekarzom i innym pracownikom opieki zdrowotnej,
- dziennikarzom telewizji, radia, gazet i redaktorom wiadomości w Internecie.

Komitet ONZ zachęca władze Polski do współpracy z różnymi organizacjami. Najbardziej do współpracy z organizacjami osób z niepełnosprawnościami.

Komitet ONZ prosi żeby opracować te uwagi w różnych dostępnych formach. Na przykład w języku migowym, w tekście łatwym do czytania i zrozumienia. Żeby napisać uwagi na stronach internetowych. Żeby wysłać do organizacji osób z niepełnosprawnościami. Żeby jak najwięcej osób przeczytało uwagi.

Kiedy Polska ma opracować następne sprawozdanie?

Komitet ONZ prosi Polskę o przygotowanie następnego sprawozdania z tego, jak wprowadza prawa zgodne z Konwencją do 25 września 2026 roku. Prosi też żeby Polska napisała w sprawozdaniu w jaki sposób stosuje zalecenia spisane w tym dokumencie.